

MONITORUL – CUIRASATUL DE FLUVIU

Petre MARAVELA*

Numele acestei clase vine de la nava „Monitor”, construită de nordişti în Războiul american de secesiune din anul 1862 contra navei confederației „Merrimac”. Succesul acestui tip de navă a determinat startul naval al întrecerii tun-cuirasă. După ce s-a dovedit viabilă în războaiele din 1782, 1855 și 1862 multe țări au început construcția acestui tip de navă. S-a spus că primii au fost americanii, doar că ei au fost inventivi, au perfecționat principiile și modelele deja existente ale navelor protejate prin cuirase metalice, dar specialiștii au fost tot europeni.

MONITOR - navă fluvială (posibil și maritimă) cuirasată, de tonaj mic, înarmată cu tunuri de mare calibru, destinată a lovi nave sau obiective de pe mal, rezistentă la loviturile armamentului advers. Primele nave de tip monitor pe Dunăre au fost cele ale dușmanilor – otomani, austro-ungari și ruși. De cealaltă tabără, nave aliate au fost britanice și germane. Monitorul este de fapt o *Canonnière* (fr., *Canon* = tun) specială ce trebuie să îndeplinească câteva caracteristici: blindaj pe borduri, punte și pe turelele tunurilor, pescaj și borduri reduse.

Franta- Primele unități navale protejate cu plăci de oțel au fost construite în Franța. Comandorul Labrousse propune construirea unei fregate din fier, cu punte bombată. Mai târziu, la ordinul lui Napoleon al III-lea, prin geniul inginerului Dupuy de Lome se construiește fregata cu elice „Napoleon”, $V = 14$ Nd. Împreună cu ing. austriac Herbert Winkler, Lome proiectează bateria flotantă. Se vor construi 5 unități în anul 1854: „Lave”, „Tonnante”, „Crongreve”, „Foudroyante” și „Devastation”, $D^1 = 1400-1600$ t, $L = 55$ m, $l = 14$ m, $p = 2,5$ m., motor cu aburi și vele, $v = 4$ Nd punte blindată de 12 cm, 16 tunuri de 56 livre, 2 tunuri mici.

* Maistru militar (r), șef echipaj monitor M. Kogălniceanu (1988-2000).

¹Deplasament în tone, L = lungime, l = lățime, p = pescaj, P = putere, v = viteză.

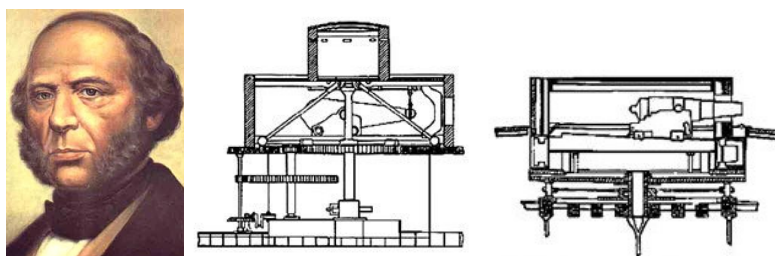
Aceste bastimente, având calități nautice slabe, distrug totuși fortul Kinburn - Rusia (intrarea pe Nipru, la 17 oct. 1855) și apără Parisul de prusaci în 1870. În martie 1858 se începe construirea a patru fregate cuirasate, prima fiind „**Gloire**” de 166 tone, 22 m x 8 m, 2 punți din lemn, bordurile cu plăci de fier de 127 mm., motoare cu elice, $V = 13$ Nd. Pe punte 34 tunuri de 56 livre², pe puntea superioară – 2 obuziere grele cu pivot. Din aceste proiecte evoluează canonierele turcești – clasa „Feth Ut Islam” și clasa „Seife”. „**Fulminant**” și „**Tonnerre**”, nave surori, construite în Arsenalul din L’orient și Cherbourg, au fost lansate în 1877 și 1879, $D = 76$ m, $l = 17,6$ m, $p = 7$ m, mașină HC, 8 boilere, $P = 4500$ CP, $V = 13,7$ Nd., echipaj – 220, blindaj: punte 50 mm, turele 330 mm, tun de 274 mm. Flota daneză avea nevoie de monitoare, dar maritime. În 1861 comanda se dă către Anglia, britanicilor le convenea experimentarea de noi vase pe banii altora.

Noul monitor „de mare largă” a fost construit în 1863 de către ing. Robert Napier, botezat cu numele „**Rolf Krake**”, $D = 1360$ t, $L = 56,5$ m, $l = 11,6$ m, $p = 3,5$ m, $V = 8$ Nd., $P = 700$ CP, centură cuirasată de 114 mm., 8 tunuri mari, 4 tunuri mici rotative și 4 mitraliere. În lupta cu bateriile de coastă prusace va fi lovit de 150 de ori, dar va ieși învingător. În toate flotele începe mania monitoarelor.

EVOLUȚIA.

Nave protejate a folosit Coreea în războaiele cu mongolii la 1590, navele stil broască țestoasă (octogonale) cu țepi de metal pe suprastructură și *patch*-uri de armură pe laturi. Chiar și Robert Fulton a folosit armură de metal pentru protejarea zburătorilor iar pentru opera vie lemn gros. Piesa principală a fost turela, dezvoltată după anul 1850 de cpt. Cower Coles pentru Marina britanică, idee luată de la barjele de artilerie folosite în M. Neagră în 1853 și de ing. John Ericsson (cu cetățenie americană din 1848) la navele americane, daneze, rusești sau suedeze.

1.ing. J. Ericsson 2.turela Ericsson 3.turela Coles

²Livră (Pound) = 453,59 gr.

Odată cu rivalitatea crește și tehnologia la navele britanice și franceze, cele trei inovații – armură, propulsie cu abur și tunul cu ținut rotativă, au tot avansat în special după confruntările armate. La fregatele „Warrior” și „Gloire” au mărit numărul de ținuturi, dar și grosimea armurii.

În US Navy, corvetă „Princeton” face impresie încă din 1840, navigând pe râul Potomac, dotată cu două ținuturi. Nava „Oregon” proiectată de Ericsson rivaliza cu „Pacifictorul”, proiectată de cpt. Stockton, ultima chiar explodând. Ținutul lui Ericsson a avut succes odată cu începerea războiului civil american, chiar dacă marinarii doreau pe noile nave două și chiar trei ținuturile, monitoarele construite de ele au avut succes în marile țărilor europene.

Britanicul Coles a avut propriile idei, la rivalitate cu constructorul șef al Marinei regale sir Edward Reed care construiește monitorul HMS „Monarch” – foarte reușit.

Marina Imperială Rusă- După înfrângerea în Războiul Crimeii, Rusia era destul de încordată față de țările europene, nu mai aveau voie la o flotilă în M. Neagră. Amiralul G.I. Butakov ordonă în 30 mai 1862 „Pricazul” nr. 4, în care arată viitorul navelor militare – cuirasa, ținuturile și pîntenul. Ofițerii ruși aveau vederi înaintate, se trece la experiențe privind cuirasele. În anul 1861 se comandă în Anglia canonică „Pervenit” de 3280 tone, 24 ținuturi grele iar în Rusia se construiesc: „Netroni”, „Menea”, „Kreml”. Se cuirasează fregatele: „Sevastopol”, „Petropavlovsk” cu materiale englezești. Doi ofițeri ruși studiază în America navele Monitor și Merrimac, vin cu planurile monitorului „Passaic”. Primejdia războiului cu Anglia și Franța se apropie, se pune problema apărării litoralului Baltic și a Petersburgului. Concluzia - construirea unei flote de monitoare. Ofițerii ruși vin cu planurile monitorului american, iar constructorul englez Mitchel și proprietarul Ș.N. din Petersburg de pe insula Galernîi execută monitorul „Smerch” (1863-23 iun. 1864), clasa Uragan.

Se vor construi alte 8 monitoare: „Uragan”, „Tifon”, „Edinorog”, „Strelet”, „Latnic”, „Broneneset”, „Perun” și „Lava”. În Belgia se construiesc monitoarele „**Veșciun**” și „**Koldun**” cu obuziere de 381 mm cu țevă lisă, de unde se aduc în Rusia demontate. Lucrările au fost conduse de ing. englez A.V. Swan, supravegheate de ing. A.P. Sobolev.

Corpul navei avea sistem de construcție mixt longitudinal și transversal, cu dublu fund, dublu bordaj și pînten din oțel turnat. Caracteristici: $D = 1585$ t, $L = 57,5$ m, $l = 11,6$ m, $p = 3,7$ m, coastele la 53 cm, bord liber 0,8 m, $P = 800$ CP, 2 motoare cu abur englezești cu 2 cilindri, 2 mașini auxiliare, 2 arbori, 2 elici cu diametrul de 2,4 m, 4 pale

orientabile cu dispozitiv de schimbare a unghiului de atac a palelor, $V = 8,3$ Nd., coșurile telescopice, buncărele de cărbune 110 tone. Armament: tunuri 2 x 196 mm (înlocuite în 1867 cu tunuri Krupp de 200 mm, apoi cu Obukhov de 229 mm cu 120 proiectile la bord), tun Engstrom de 45 mm, mitraliere de 17 mm. După 1875 primește 4 tunuri rotative Hotchkiss QF 37 mm. Blindaj – centură de 114 mm fier și lemn de tek lată de 2 m, punte 25 mm, cuirasa în greutate de 360 tone. Tunurile grele adăpostite în 2 turele Coles cu diametru de 6,7 m, turela prova era rotită de un cabestan, cel din pupa cu ajutorul unei mașini cu abur de 6 CP. Cârma – 2 eche cu troțe, timona - 3 buc., ancora – 2 buc. de 2,3 t, lanțuri de 445 m și 92 m lungime, ancorot – 3 buc. de 0,25 t, cabestan la puntea inferioară. Echipaj 12 ofițeri și 145 marinari. Modificările se făceau în timp ce monitorul danez „Rolf Krake” lupta, iar specialiștii ruși culegeau punctele slabe. S-a scufundat la scurt timp după ce a intrat în serviciu în 1865, în 20 august este ranfluat în premieră cu pontoane de cauciuc gonflabile, reparat în 1867, devine navă de antrenament, în anul 1870 are tunuri de 229 mm, mitraliere de 16 mm Gatting, tunuri cu tragere rapidă, în 1889 i se schimbă plăcile operei vii. Va fi dezarmată în 1894, scoasă din serviciu în 1904, folosită ca depozit de mine. Folosită de Finlanda în 1918 cu numele „Blokshiv nr. 2”. Returnată, cu numele „Blokshiv nr. 3” va fi folosită de U. Sovietică după 1923, lovită de germani în oct. 1941 și martie 1942, salvată, dar lovită pe 2 apr. 1959 și casată.

Suedia - Monitoarele din clasa J. Ericsson, corp din fier, au fost 5 unități, 4 pentru Royal Swedish Navy și una pentru Royal Norwegian, construite în Motala Verkstad, Norrköping în perioada 1864-1871: „**John Ericsson**” (mai mult în rezervă până în 1882, vândut în nov. 1919), „**Thordon**” (vândut în 1922), „Tirfing” (casat 1922), „Loke” (casat 1908) și „Mjølner” (casat 1909). Monitoarele „Thordon” și „Mjølner” s-au răstrnat, dar au fost reparate.

$D = 1522$ t, $L = 61$ m, $l = 13,54$ m, $p = 3,4$ m, nouă compartimente etanșe, $P = 380$ CP, un arbore, mașină cu abur cu 2 cilindri cu vibrație, alimentate de 4 cazane de foc, 110 tone cărbune pentru 6 zile, elică cu 4 pale 3,74 m diametru, $V = 6,5$ Nd., echipaj = 80-104. Armament divers: 2 x 380 mm Dahlgren, 65 calibre, 2 x 267 mm („Thordon” și „Tirfing”), 2 x 270 mm, 1 x 80 mm („Mjølner”), 2 x 240 mm („Loke”). În 1877 monitoarele au primit 2 mitraliere de 12 mm Helge Palmcrantz (500 proiectile/min), înlocuite în 1880 cu mitraliere Nordenfeldt de 25,4 mm. Blindaj : bordaj 124 mm, turelă 270 mm (12 straturi), punte 24,7 mm. Monitorul „Loke” avea blindaj de 447 mm și 381 mm pe bordaj. Monitoarele suedeze și norvegiene au fost construite pentru apărarea coastelor, după ce l-au trimis în cercetare pe lt. John Christian d'Ailly în America la șantierele navale unde se

construiau monitoare (1862). Ultima navă „Loke” a fost cea mai mare, avea $D = 1620$ t, 64,4 lungime, 14 m lăţime, pescaj 3,7 m.

Pe Monitorul J. Ericsson s-au montat după 1882 2 tunuri de 57 mm Nordenfeldt, cilindri noi, $V = 8$ Nd., după 1913 repartizat garnizoanei Karlskrona, în 1919 companiei de ciment Gotland pe post de barjă „Thordon”, mai târziu cu numele „Tordon”, în rezervă în 1868, reînarmat cu tunuri de 240 mm, dar în 1874 iarăşi în rezervă. În activitate din 1882, se scufundă pe 23 iulie 1883 în zona Norrköping, ranfluată pe 4 august şi reparată în Ş.N. Karlskrona, în serviciu din 1885, în rezervă după 3 ani. Reconstruit în 1904, cazane noi, cu tunuri de 120 mm Bofors, 8 tunuri de 57 mm. În serviciu şi luptă în 1914 la flotilla Göteborg, rezervă din 1922, pe post de barjă în portul Stockholm. „Tirfing” a fost folosit mai rar, dotat cu tunuri de 240 mm şi de 47 mm va fi în luptă în 1916.

„Loke” execută doar şapte acţiuni, în rezervă la 1880, dezafectat în 1908. Norvegia a construit monitorul „Skorpionen” în 1865, apoi „Mjolner” cu tunde 270 mm şi altul de 80 mm, în rezervă la 1869, reconstruit în 1897 cu tunuri de 120 mm Cockerill, 2 x 65 mm, 2 x 37 mm rotative Hotchkiss. În serviciu în zona Oslo, retras în 1909. Pe bună dreptate inginerul Ericsson a fost considerat „părintele” Monitorului.

Monitoare americane

Nava „Monitor” a revoluţionat războiul naval şi construcţia de nave de război. Construcţia navei a fost necesară în războiul de secesiune american, pentru a înfrunta monstrul cuirasat CSS „Virginia” cunoscut şi sub numele de „Merrimack” (navă arsă în apr. 1861 la care s-a folosit coca). Cele două nave s-au înfruntat în bătălia de la Hampton Road, 9 martie 1862, considerată prima bătălie între două nave cuirasate, confruntarea fiind nulă, „Monitor” lovit de 22 ori iar „Merrimack” de 20 de ori. Statele din nord deţineau o marină comercială şi şantiere navale importante, subsecretar al Marinei era ofiţerul G.V. Fox, statele din sud aveau resurse industriale mai reduse. După bătălie, construcţia navelor „Iron Clad” (acoperit cu fier blindat) se răspândeşte în timpul războiului civil în ambele tabere. Comandantul armatei unioniste, g-l Henry W. Halleck află că forţele confederaţiei construiesc nave fluviale blindate pentru operaţiuni pe fluviul Mississippi. Ordonă transformarea navelor „Nebraska” şi „Alec Scott”. Proiectantul Robert Swan modifică nava „Choctaw” – (ex. „Nebraska”) - 1000 tone, 84,5 m lungime, intră în serviciu pe 23 martie 1863 la St. Louis sub comanda cdor.-ului F.M. Ramsay. Navigă pe apele interioare alături de nava „Lafayette” (ex. „A. Scott”) – de 1200 tone, 91,8 m lungime. Au viteză mică, manevrele de abordaj sunt greoaie, zbaturile vulnerabile la lovituri. Blindaj interesant: 600 mm lemn stejar + 25 mm cauciuc + 13 mm fier.

Profilul navelor este scăzut cu turn și două coșuri înalte. Propulsie – 6 boilere, 2 motoare cu pistoane de 26 țoli, $V = 4$ Nd. Nava „Choctaw” făcea parte din Compania Grant’s Vicksburg, conduce un atac sub comanda generalului William T. Sherman împotriva navelor „Haynes” și „Drumgould’s Bluff” pe râul Yazoo – împotriva fortificării golfului Grand, fiind lovit de 53 de ori. „Choctaw” distruge navele Confederației, fabricile și morile din Yazoo City. Între 7 martie – 5 mai 1864 participă la operațiuni pe Red River conduse de amiralul David Porter. Se începe construcția de nave blindate generația aII-a cu 4 tunuri fixe.

Monitor interesant a fost cel nord-american cu zbaturi „**USS Osage**”. Lansat pe 13 ian. 1863, $D = 523$ t, $L = 62,6$ m, $l = 13,7$ m, $V = 12$ Nd., echipaj – 100 marinari, blindaj punte 30 mm, corp 68 mm. Propulsia – zbat la pupa blindat, mașină cu abur de 400 CP, 2 tunuri de 280 mm în turelă, blindaj 154 mm. Participă la incursiunea de pe Black River și Qquachita River, în 1865 este în West Gulf Battle Squadrom, navigă pe Blackely River, Alabama, unde lovește o mină și se scufundă. Ranfluat și vândut, în 1870 ajunge la fier vechi. În aceeași perioadă și zonă, arh. naval Chas W. Whitney din N. York proiectează nava „**Keokuk**”, numele unui șef de trib *sauk* (primul nume „Moodna”) și o oferă în 1861 Marinei militare. Construită în Ș.N. Iron Works³, lansată pe 6 dec. 1862, navă diferită cu borduri curbate spre interior, cu 2 redute blindate la extremități, fiecare tun trăgea prin cele 3 ambrazuri- fiecare la 90 gr. $D = 677$ t, $L = 48,6$ m, echipaj 92 marinari, 2 mașini cu abur, $P = 500$ CP, 2 elici, $V = 19$ Nd., blindaj fier/lemn, în prova avea un pinten din fier masiv. Ineditul a constat în faptul că pe timpul luptei forpicul și afterpicul erau inundate pentru a proteja compartimentul central. În lupta de la Fort Sumter primește 90 de lovituri și se scufundă pe 8 aprilie 1863. Sudiștii recuperează tunurile, le vor folosi în orașul Charleston. Destinația navelor „Canoniere cu aburi” era de a face incursiuni pe fluvii și în golfuri, descoperirea și distrugerea bateriilor terestre confederate.

Războiul de secesiune american (1860-1865) a adus folosirea navelor cuirasate la ordinea zilei, acești „monștri” blindați, înarmați cu tunuri de mare calibru sau pinteni din oțel, dar cu neajunsuri în privința ținutei pe valuri, viteză redusă, manevrabilitate greoaie. Primele turele se sprijineau pe punte, la folosire trebuiau ridicate. Noile invenții le fac cpt. britanic Coles și ing. francez Dupois de Lome care introduc role cilindrice pentru rotirea turelei, neacceptate de SUA și Anglia, în schimb navele daneze vor folosi invenția în războiul cu Prusia.

³proprietatea lui J.S. Underhill din N. York

*USS „**Merimack**” – veche fregată din lemn, incendiată de confederați, refăcut în 1861 la Ș.N. Boston, cdt – cpt. Franklin Buchanan, echipaj – 320 marinari. Nava avea borduri înalte și rotunjite, fără catarg, doar coș, blindată cu 5 cm de metal (cale ferată laminată). În prova pinten din fier și un buncăr blindat. Tunuri: 10 buc (2 de 185 mm, pv-pp, 2 în borduri de 150 mm și 3 de 230 mm. Cariera navei s-a încheiat pe 11 mai 1862, când a eșuat pe timpul evacuării de la Norfolk.

*USS „**MONITOR**” Lansat la apă pe 30 ian. 1862 în Ș.N. Brooklyn, N. York, sub comanda lt. John L. Worden. Construit în totalitate din fier, cu o singură punte, fundul plat. D = 1225 tone, L = 52,42 m, l = 12,66 m, pescaj = 3,2 m, bord liber 37 cm. Mașină cu aburi cu cilindrul orizontal, 320 CP, cazane pe cărbune, V = 7 Nd., elică mare cu 4 pale. Centură cuirasată de 114 mm grosime, ce îmbrăca carena din metal ca o „fustă”, punte 25 mm grosime cu selatură transversală. Armament: 2 tunuri Dahlgreen de tip „columbiad”, cu țeavă lisă 280 mm, se încărca cu proiectile (obuze) sferice sau ghiulele pline pe la gura țeavii. Cele două tunuri erau adăpostite într-o singură turelă cuirasată și rotitoare de tip Ericsson, diametru de 7 m, înălțime – 3 m, cu blindaj de 25 mm. La partea superioară un grătar din șine de cale ferată dispuse în cruce. Turela se rotea pe rulmenți dispuși pe o cale de rulare circulară și avea un ax central. Pentru încărcarea tunurilor, acestea erau retrase în turelă, ambrazurile se închideau cu manteleți blindați de tip pendul. Turela era apoi ridicată pe axul său central, care servea de fus rotitor, printr-un sistem de pârgii cu cremalieră. Turela era rotită cu spatele la inamic și era coborâtă pe punte, manteleții se ridicau și prin ambrazuri se scoteau cozile ștergătoarelor de tun. Era complicat, greoi și lent, dar prin rotirea turelei putea să tragă din orice poziție, se adăuga și bordajul cuirasat redus pe care ricoșau ghiulelele. În prova era o cazemată mică și joasă pentru comandant și timonier. Sub punte, pe timpul verii era foarte cald +55 grade, monitorul fiind denumit de marinari „o cutie pe o plută”. Se scufundă în zona Cap Hatteras, pe furtună de forța 7, în 29 dec. 1862, cu 16 marinari la bord. Epava navei „Monitor” a fost descoperită în anul 1974, abia în august 2002 este adusă aproape intactă la Muzeul naval din Newport News, Virginia. La USS Monitor Center a fost donată o replică a navei de către Northrup Grumman Norfolk.

Numărul mare de nave intrate în construcție a fost motivul trecerii de la criză la conflict armat în cadrul războiului civil american. În toamna anului 1861 Congresul desemnează pe comandorii Joseph Smith și Hiram Paulding și comandantul Charles H. Davis, care au selectat 3 variante de construcții din cele 17 studiate. Dintre USS „New Ironsidea” și USS „Galena” s-a ales Monitorul lui Ericsson. Urmează construirea a 84 de

unități cuirasate: 49 pentru Uniune, 4 Suedia, 14 Rusia, 3 Danemarca, 2 Olanda, 3 M. Britanie etc., dintre acestea 64 au fost monitoare. În afară de modelul Ericsson a mai fost și proiectul lui James Eads B., toate destinate pentru lupta pe fluviu și în apele costiere.

*USS „**Passiac**”, lansat în august 1862 la Continental Iron Works, Greenpoint, New York, D = 1875 t, L = 61 m, l = 13,2 m, un arbore, motoare Ericsson VL, 2 cazane pe cărbune, P = 460 CP, v = 5 Nd., echipaj = 75 (96) militari. Blindaj 100 mm, punte 25 mm, turele 280 mm. Armament: turelă dublă de 381 mm Dahlgreen țeavă lisă, tun 280 mm. În rezervă în iunie 1865, din nou în serviciu în noiembrie 1876, la Academia navală 1883-1892, apoi la Poliția Boston. Va lupta în 1898, scos din serviciu, vândut pentru dezmembrare pe 10 oct. 1899.

*USS „**Nahant**”, construit de Harrison Loring Boston, lansat pe 7 octombrie 1862, D = 1865 t, L = 61 m, l = 13 m, p = 3,2 m, un arbore. Propulsia: mașini Ericsson VL, 2 cazane, 320 CP, 5 Nd. Echipaj: 75, blindaj: fier 100 mm, punte 25 mm, foișor 280 mm. Armament: 1 turelă dublă 380 mm Dahlgren lisă, 1x 280 mm Dahlgren lisă. Avariat în apr. 1863, în rezervă din 11 august 1865, redenumit „Atlas” și „Nahant” din 19 august 1869. În serviciu din 12 apr. 1898 pentru războiul cu Spania, dezafectat și vândut în apr. 1904.

(US Naval, Centrul Istoric # NH 43747).

În războiul cu Spania, SUA a folosit monitoare pentru apărarea coastei și a orașelor.*USS „**Montauk**”, construit la N. York, lansat 9 oct. 1862 (cdt. - cdor. John L. Worden), D = 1875 t, L 61 m, l = 13 m, un arbore,

motoare Ericsson VL, 2 cazane, P = 320 CP, v = 5 Nd., echipaj – 75, blindaj 100 mm, punte 25 mm, foișor 280 mm. Armament: 1 turelă dublă 380 mm, tun 280 mm. Dezafectat la Philadelphia în 1865, vândut lui Frank Samuel în apr. 1904. La apariția conflictelor, observăm ce repede și ce număr mare de nave se construiau, luptele erau aprige, navele aveau viață scurtă datorită uzurii și a loviturilor primite, a lipsei de experiență în luptă sau datorită vremii.

*USS „**Patapsco**”, construit de către Harlan și Hollingsworth, Wilmington, lansat pe 27 septembrie 1862. Pe 15 ian. 1865 nava lovește o torpilă și se scufundă cu 62 de militari la bord.

*USS „**Weehawken**”, construit de către Zeno Secor & Co de la Joseph Coldwell, Jersey City. Lansat pe 5 noiembrie 1862. Lovit de o furtună pe 6 dec. 1863. Scos din funcțiune la sfârșitul anului 1877, în serviciu 26 aprilie – 22 septembrie 1898, vândut pentru dezmembrare la 4 dec. 1901. Nave surori cu dimensiuni: D = 1875 t, L = 60,94 m, l = 13 m, p = 3,19 m, motoare Ericsson VL, 2 cazane, 320 CP, un arbore, v = 4-5 noduri. Echipaj: 75 membri. Cuirasa din fier 100 mm, punte 25 mm, foișor 280 mm. Armament: 1 turelă dublă de 381 mm Dahlgren lisă, 1x280 mm Dahlgren lisă.

*USS „**Sangamon**”, construit de Reaney, Fiul și Archbold, Chester, PA., lansat pe 27 octombrie 1862, redenumit „Jason” pe 15 iun. 1869, în serviciu în 1898, apoi dezafectat și vândut în 1905.

*USS „**Catskill**”, construit la Continental Iron Works, Greenpoint, NY., lansat pe 6 dec. 1862 sub comanda ofițerului George Washington Rodgers, ucis în acțiune pe 17 august 1863. În serviciu în Atlanticul de Sud, apoi la protejarea orașului Charleston, în rezervă din 26 iulie 1865, redenumit „Goliat” în 15 iunie 1869, iar din august „Catskill” în serviciu la Navy Yard N. York. În rezervă din 1877, pregătit pentru război în 1898. Nave surori, având caracteristicile: D = 1.875 t, L = 61 m, l = 13 m, p = 3,2 m. Propulsia: motoare Ericsson VL, 2 cazane, 320 CP, un arbore, 4-5 noduri. Echipaj: 75. Blindaj: Fier 100 mm, punte 25,4 mm, foișor 280 mm. Armament: 1 turelă dublă de 381 mm Dahlgren lisă, 1x280 mm Dahlgren lisă. Majoritatea monitoarelor aveau aceleași caracteristici, ca nave surori, după război au fost retrase în diverse garnizoane.

*USS „**Nantucket**”, construit de Atlantic Iron Works, Boston, Massachusetts, lansat pe 6 decembrie 1862, în serviciu în rada portului Charleston, în rezervă pe 14 iunie 1865, redenumit „Medusa” pe 15 iunie 1869, apoi Nantucket pe 10 aug. 1869. Împrumutat statului Carolina de Nord pentru Poliția navală în 1895, revine în Marina militară pentru războiul cu Spania. Vândut pentru dezmembrare în 14 noiembrie 1900.

*USS „**Lehigh**”, lansat pe 17 ian. 1863, lovit de inamic, în rezervă iun. 1865, navă de instruire la 1875, în război 1898, vândut pentru dezmembrare în 1900.

*USS „**Camanche**”, construit în 1863 la ȘN Secor broth., New Jersey. Transportat demontat spre California la bordul navei Aquila, se scufundă pe 14 nov. 1863. Ranfluat și reparat la San Francisco, lansat pe 22 august 1865 sub comanda Lt. cdor-ului McDougal, navă școală pentru Poliția navală, vândut pe 22 martie 1899. Nave surori, D = 1.875 t, L = 61 m, l = 13 m, p = 3.2 m, mașină Ericsson VL, 2 cazane, v = 5 Nd., echipaj – 75 marinari. Blindaj: punte 25 mm, foișor 280 mm, turelă dublă 381 mm, tun 280 mm.

*USS „**Saugus**”, construit de Harlan & Hollingsworth & Co, Wilmington, DE, lansat pe 16 dec. 1863. În rezerva din 13 iunie 1865, în serviciu din 30 aprilie 1869 de-a lungul coastei Floridei. Redenumit „**Centaur**” pe 15 iunie 1869, iar din 10 august 1869 „**Saugus**”. În serviciu din 9 nov. 1872, dezafectat în 1886, vândut pentru dezmembrare pe 25 mai 1891.

*USS „**Tecumseh**”, construit de Secor & Co de la Joseph Coldwell, Jersey City, N.J., lansat pe 12 sept. 1863. În serviciu pe râul James, apoi în golful Mexic. Minat în Mobile Bay pe 5 august 1864, se scufundă.

*USS „**Manhattan**”, construit de Secor & Co, lansat pe 14 octombrie 1863. În serviciu în golful Mexic, în rezervă din august 1865. Redenumit „**Neptun**” pe 15 iunie 1869, apoi „**Manhattan**” în 10 august 1869. În serviciu pe 10 nov. 1873, inactiv după anul 1877, dezarmat în decembrie 1901, casat în martie 1902.

*USS „**Canonicus**”, construit în Ș.N. Harrison Loring, Boston, Massachusetts, lansat în august 1863, în rezervă în 1865, redenumit „**Scylla**” pe 15 iunie 1869, „**Canonicus**” din 10 august 1869. În serviciu din 22 ian. 1872, navă muzeu, vândut pe 19 februarie 1908.

*USS „**Mahopac**”, construit de Secor & Co, lansat pe 14 oct. 1863. Operează în golful Mexic, în rezervă aug. 1865. Din 15 iun. 1869 redenumit „**Neptun**”, iar din 10 aug. 1869 „**Manhattan**”. Pregătit în Ș.N. Philadelphia intră în serviciu pe 19 nov. 1873, inactiv după 1877, clasat în dec. 1901, la dezmembrare în martie 1902. Nave surori, D = 1.034 t, L = 68 m, l = 13,2 m, p = 4 m, mașină VL Ericsson, P = 320 CP, V = 7 Nd., un arbore, echipaj = 85, blindaj: 25 mm punte, 280 mm foișor. Armament: turelă dublă 2 x 381 mm Dahlgreen.

*USS „**Wyandotte**”, construit de Miles Greenwood de la Ioan Litherbury, Cincinnati, OH., lansat pe 22 dec. 1863, plasat în rezervă, redenumit „**Vezuviu**” pe 15 iun. 1869, apoi Wyandotte în 10 august 1869. În serviciu pe 24 ian. 1876, din 1879 servește ca ponton la Washington, în

rezerva la 1885. Împrumutat la poliția statului Connecticut în 1896, revenit în Marina militară pentru războiul cu Spania în 30 apr. 1898, în rezervă din 20 septembrie 1898, vândut pentru dezmembrare la 17 ianuarie 1899.

*USS „**Ajax**”, cu numele inițial „Manayunk”, construit de Snowdon & Mason – Pittsburgh, lansat pe 18 dec. 1864, redenumit Ajax pe 15 iunie 1865. La Philadelphia pentru reparații (iulie 1871), în rezervă pe 30 iunie 1891. Împrumutat Poliției navale N. Jersey, în război pe 9 iulie 1898, vândut pentru dezmembrare la 10 oct. 1899.

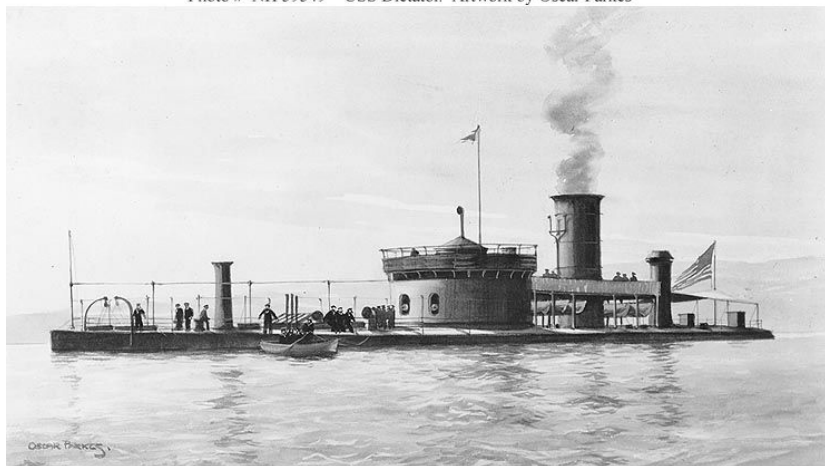
*USS „**Catawaba**”, construit de Alex Swift & Co, Cincinnati, OH, lansat pe 13 aprilie 1864, în rezervă, apoi vândut în Peru în 2 apr. 1868, noul nume „**Atahualpa**”. Abandonat la 16 ianuarie 1881, ranfluat și casat în 1910.

*USS „**Oneota**”, construit de Alex Swift & Co, Cincinnati, OH, lansat pe 21 mai 1864, plasat în rezervă, vândut statului Peru pe 2 apr. 1868, unde va primi numele „**Manco Capac**”, abandonat pe 7 iunie 1880 în conflictul cu Chile. Epava se află la gura râului San Jose.

Nave surori, caracteristici: D = 1.034 t, L = 75 m, l = 15 m, p = 4,6 m, mașină Ericsson VL, 2 cazane, 320 CP, un arbore, 7 noduri, echipaj: 85. Blindaj fier 100 mm, 1 punte 25 mm, 280 mm foișor. Armament: turelă dublă 2x 381 mm Dahlgren.

*USS „**Dictator**”, construit de Delameter, N.York, lansat pe 2 dec. 1863, D = 4.438 t, L = 95 m, l = 15 m, p = 4,8 m, mașină VL, 6 cazane, 1 arbore, 3500 CP, V = 11 Nd., echipaj 175, blindaj: 50 mm punte, tun 381 mm. Armament: turelă dublă 2 x 381 mm Dahlgren. Monitor maritim de mare viteză, în rezervă pe 5 sept. 1865, în serviciu din 20 iul. 1869 în Atlanticul de Nord, scos din funcțiune în iunie 1877, vândut pe 27 sept. 1883.

Photo # NH 59549 USS Dictator. Artwork by Oscar Parkes

*USS „**Tonawanda**”, construit la Philadelphia Navy Yard, lansat pe 6 mai 1864, D = 3.400 t, L = 78,8 m, l = 16 m, p = 3,86 m, echipaj 150, mașină HRCR (*Agamenticus&Mondnock*), 4 cazane, 2 arbori, P =1400 CP, V = 9 noduri, blindaj 45 mm. Armament: 2 turele duble 381mm Dahlgren. Din 1866 navă școală cu numele „Amphitrite”, în rezervă din 1872, transferat la Harlan & Co Hollingsworth, Wilmington, retras pentru dezmembrare (1873-1874).

Evoluția navelor tip Monitor : USS „Monitor” - 1862, HMS „Prince Albert” – 1864, HMS „Royal Sovereign” – 1864, USS „Onondaga” – 1864-1903, dublu turet, USS „Roanoke”, HMS „Wyvern” – 1863, Peru – 1865, Olanda – 1868, HNLMS „Buffel” – 1868, HMS „Monarch” – 1868, HMS „Captain” – 1870, Germania – 1870, HMVS „Cerberus” – 1868, Turela „Rams UK” -1870-80, HMS „Devastation” – 1871, turela „Cutaway” – 1871, „Petru cel Mare”, Rusia – 1876, „Caio Duilio”, Italia – 1878, USS „Monadnock”, HMS „Colossus”, 1885. Zece monitoare au fost construite după clasa Passaic, plus 10 unități ale Rusiei.

Războiul din Vietnam

După ce Vietnamul comunist de nord – Viet Minh-ul înfrânge armata franceză, Acordurile de la Geneva împart Vietnamul în două, separate de paralela 17. Pe 20 iul. 1954 francezii vor reveni amintându-și că în 1873 tot Vietnamul era a lor, cu spitale, drumuri și școli construite de ei. Ambele tabere vor folosi o puzderie de ambarcațiuni de fluviu și râuri. Franța aduce crucișătoare de fluviu, de fapt monitoare, adică LSSP-uri (Landing Ship Support Large) – nave de sprijin apropiat ale navelor de debarcare a infanteriei (LCI-uri, Landing Craft Infantry). Să amintim că SUA au construit și folosit în cel de al doilea război 130 de LSSL-uri. Aceste ambarcațiuni, cu pescaj mic și carenă cu fund plat, dotate cu armament puternic a.a. și aruncătoare de proiectile. Au participat la toate misiunile de recucerire a insulelor invadate de japonezi. După terminarea războiului au fost depozitate în diverse baze navale. Dintre acestea, 6 unit. (LSSL nr. 2,4,9,10,28,80) au fost date Marinei militare franceze, urmând a fi folosite în Vietnam. Interesantă a fost aducerea acestor nave, care au traversat O. Pacific în 45 de zile. A urmat predarea a încă 3 unit. (nr.35,65 și 105), au primit indicativele LSSL nr. 1-6 apoi nr. 9021-26, iar din 1953 numele: „Arbalete”, „Arquebuse”, „Hallebarde”, „Javeline”, „Pertuisane”, „Etendart”, „Oriflamme”, „Rapiere” și „Framee”. Au urmat modificări, s-au scos aruncătoare, iar în semiturelele blidate fixe s-au montat tunuri binate de 40 mm și tunuri Oerlikon de 20 mm, în prova un tun de 76 mm. Astfel au devenit monitoare cu turele fixe nerotitoare, cu o dotare excesivă de armament, D = 230 t, L = 48,30 m, l = 7,10 m, p = 1,90 m, motoare Diesel 4

x 500 CP, cu 2 linii de axe – 2 elici cu pas variabil și reversibil ptr. mers înapoi, V = 20 Nd., raza de acțiune = 8000 Mm, 2 radare, echipaj – 3 of, 55 mm și militari brevetati. Armament: tun naval 76 mm neprotejat – 2 tunuri binate de 40 mm dispuse în „en barbette” în semiturele blindate fixe, 4 tunuri Oerlikon de 20 mm dispuse în semiturele blindate fixe, 2 mitraliere de 7,7 mm, 2 centrale de tir ptr. tunurile de 40 mm. Monitoare franceze vor lupta până în 1955, cu misiuni dificile pe Fluviul Roșu, fără nici o navă pierdută. Primele 6 monitoare vor fi restituite US Navy, iar în 1956 celelalte 3 unități tranferate Marinei sud-vietnameze. După cele două incidente din golful Tonkin, urmează atacuri aeriene americane asupra Vietnamului de nord, în SUA se construiesc special pentru această zonă 200 de PCF-uri (Patrol Craft Inshore), Vedete de patrulare de radă de tipul SWIFT de 19 tone, 15,3 m x 4 m x 1,1 m, V = 28 Nd., 2 motoare, 2 elici, echipaj – 6 militari. Armament – mitraliere grele de 12,7 mm, aruncătoare de 81 mm. Nave cam ușoare, cu blindaj redus. După 1966, se construiesc unități tip PRB (Vedete de patrulare flv., până în anul 1973) din fibră de sticlă, cu blindaj ceramic PRB I, 160 unități: 7 tone, 9,5 m x 3,1 m x 0,6 m, 2 motoare Diesel de 430 CP cu hidrojeturi, V = 25 Nd., echipaj – 6 militari. Nave rapide, pescaj mic, bune pentru canalele Mekong-ului. Totuși PRB-urile și PCF-urile au fost vulnerabile față de ambuscadele partizanilor comuniști din nord, era nevoie de monitoare tip H, de mici dimensiuni, pentru deltă, canale, regiuni mlăștinoase, capabile să reziste la orice calibru, cu viteză medie, dar dotate cu multă artilerie și blindaj, să poată draga mine sau să remorcheze orice navă. După anul 1967, americanii și-au dat seama despre ce nave aveau nevoie, după proiectarea monitoarelor, au realizat și o serie de nave derivate de comandă și control sau de debarcare. Nu vorbim aici de cât sânge a curs de ambele tabere, tineri luptători americani sau tinerii vietnamezi îndotrinați până la demență, dar care totuși își apărau țara. Prima improvizație a fost dotarea șalandelor de debarcare tip LCM-6 cu un blindaj format din bare de oțel dispuse orizontal pe bordaj și suprastructură, ce ricoșau la loviturile de 20 mm sau chiar de 40 mm. Acest tip de blindaj nu a redus viteza și manevrabilitatea. Primele 10 LCM-uri au fost transformate în mici monitoare, ce aveau rolul de nave de sprijin cu foc și spărgătoare de rezistență, au fost numite MON și au fost încărcate cu turele și tureluțe. În prova aveau o turelă circulară cuirasă cu 12 fațete, care adăpostea un tun automat de 40 mm. Turela din prova era flancată cu 2 turele cuirasate tip cupolă, care adăposteau 2 aruncătoare de flăcări. În tribordul punții de comandă era amplasată o mitralieră, pe suprastructură tripticul format din 2 turele rotunde blindate cu 2 mitraliere de 12,7 mm. Tot pe suprastructură era amplasat un tun automat de 20 mm ce acoperea zona

pupa. Unele nave aveau la pupa într-un puț un afet simplu sau dublu de mortier de 81 mm (aruncător de mine), 2 lansatoare de grenade de 40 mm și 2-4 mitraliere ușoare. La pupa dispozitiv de remorcaj. Monitorul MON, D = 75 tone, L = 18,3 m, l = 5,2 m, p = 1 m, două motoare Diesel, 2 elici, V = 8 Nd., echipaj - 10 militari. Pe parcurs au fost îmbunătățite, ajungând la tipurile MON MK V, MON MK V-II și MON MK 100, ultimul cu turela prova cu obuzier de 105 mm ptr. trageri directe.

În războiul din Vietnam prima „Grupă operativă” avea 52 de transportoare de trupe blindate numite ATC (Amored Troop Carrier), caracteristici apropiate de monitoare. Au existat și modele cu puntea prova ptr. apunțarea unui helicopter „Iroquois”. Aceste ATC-uri puteau transporta 40 de infanteriști sau tunuri de 75 mm. O a treia derivație din șalandele LCM-6 sau MON, au format-o 5 unități de nave de comandament și de control numite CCB (Command and Control Boat) cu prova rotunjită cu același armament ca al monitoarelor. Gruparea operativă a primit 2 ATC-uri și 32 de unități de patrulare, sprijin și asalt denumite ASPB – unități adaptate cu succes pentru acest război. ASPB-urile au existau în două versiuni, au fost construite în 1967-68, corpul din oțel sudat, suprastructura din aluminiu. Cele două motoare erau silențioase, navele serveau la dragaj, escortă sau patrulare. D = 38 t, L = 15,3 m, l = 5,3 m, p = 1,2 m. Motoare Diesel de 880 CP, 2 elici, V = 14 Nd., echipaj = 5 militari. Armament: tun 20 mm într-o turelă rotitoare rectangulară, 2 mitraliere grele de 12,7 mm dispuse în prova, 2 mitraliere ușoare de 7,62 mm în pupa, 2 lansatoare de grenade automate de 20 mm. Războiul american în Mekong a fost dus cu aceste nave: MON, ATC, CCB și ASPB, abia în 1968 au sosit navele bază și s-au amenajat piste pentru elicoptere. Odată cu oprirea bombardamentelor, în februarie 1969 majoritatea (242 unități) acestor forțe fluviale trec sub controlul sud-vietnamezilor.

Imperial Otoman Navy- Flota otomană de Dunăre avea în compunere 9 nave cuirasate⁴ „**Feth Ul Islam**”, navă cap de serie, construită în 1864 de către Forges et Chantiers de la Mediterranee Toulon, D = 335 t, L = 31,5 m, l = 7,52 m, p = 1,5 m, 2 mașini de înaltă presiune cu un cilindru, P = 280 CP, magazie cărbuni 20 t, 2 elici cu 4 pale, V = 8 Nd., echipaj 45. Corp metalic acoperit cu un pat de lemn de stejar gros de 16-34 mm. Puntea protejată cu plăci de oțel de 9,5 mm, așezate pe un pat de stejar de 254 mm, tun 2 x 150 mm Armstrong cu încărcare pe la gura țevii, tunuri 6 x 76 mm, protejate de blindaj 51 mm. Au urmat „**Bogurtlen**”, casat în 1886, „**Işkodra**”, rebotezat de ruși cu numele „Nicopol”, casat în 1889, „**Semendere**” rebotezat „Memduhiye”, casat în 1889, „**Podgorice**” lansat în

⁴Istoria forțelor armate turcești, vol. II. Ankara, 1985

anul 1865 în Ș.N. Seyne, Toulon, D = 330 t, L = 31,5 m, l = 7,6 m, p = 1,95 m, 2 motoare, P = 290 CP, V = 8 Nd., tun 2 x 150 mm Krupp în borduri, blindaj 51 – 254 mm. Nava turcească va face parte din escadra de Dunăre în 1877, va fi lovită de 3 ori de către bateria românească „Perseverența” și scufundată. Ranfluată și reparată după război de către ruși cu numele „Sistov”, casată în 1889. Corvetele cuirasate: „**Lutf-u Celil**” și „**Hivz-ur Rahman**” construite în anul 1870 de către SA des Chantiers et Ateliers de la Gironde, Bordeaux, D = 2540 t, L = 64,4 m, l = 13,6 m, p = 4,4 m, o mașină, P = 2000 CP, v = 10 Nd., 3 arbori, vele, blindaj 140 mm, tun Armstrong 2 x 225 mm, 2 x 178 mm în două turele, tun Krupp de 120 mm (încărcare pe la culată), echipaj – 182 (20 of., 3 piloți). Corveta Lutf-u Celil scufundată pe 29 apr./11 mai 1877 în portul Brăila de către artileria rusă.

Monitoare: „**Seyfi**” și „**Hizber**”, construite la Tersane-i Amire, Istanbul, lansate în 1873, în serviciu din 1876, D = 404 t, L = 43,9 m, l = 9,4 m, p = 1,6 m, o mașină cu doi cilindri, P = 400 CP, V = 7 Nd., echipaj 45 membri, tun 2 x 120 mm Krupp, 2 x 25,4 mm Nordenfeldt, blindaj 52 mm, 76 mm centru, 100 mm pe turele. Monitorul „Seyfi” scufundat pe 14 mai 1877, pe brațul Măcin, de către șalupa toprițoare „Rândunica” (sub numele „Țarevici”). Mai târziu acest tip de navă a fost clasificat în funcție de misiuni: pentru fluviu sau ape interioare, pentru ape costiere, de mare largă și estuare, care au devenit pe parcurs cuirasate de escadră, monitoare pentru recife, de ruptură sau șoc, monitoare submarin, tip barjă autopropulsată, monitoare mici pentru râuri, deltă și canale, monitoare cu turele fixe nerotitoare. Monitoarele pot fi mici sau mari, însoțite de vedete blindate, de siguranță sau de recunoaștere. Voi insista asupra monitoarelor austro-ungare și românești, participante la ambele conflicte mondiale pe Dunăre.

Marina Cezaro-Crăiască K.u.K. (Austro-Ungară) a avut grupul de monitoare și vedete foarte bine organizat. *SMS „**Leitha**” și „**Maros**” construite la „Pest Fiumaner Schiffbau A.G. – Budapesta. Lansate în 1872, D = 310 t, l = 50 m, l = 8,1 m, p = 1,1 m, motor 700 CP, V = 15 km/h, echipaj – 57, tun de 120 mm, 1 x 66 mm, 3 mitraliere, blindaj = 44 mm, turele 55 mm. În 1914 pregătite pentru luptă, în 1916 la Ruse. Cu numele „Lajta” sub pavilion ungar, iar după 1921 „Jozsef Lajos”. „Maros” va ajunge în Ungaria după 1919, corpul îl găsim în 1981 ca FK 201. În anul 1892 la „Schonichen & Hartman Shipyards” Budapesta se lansează monitoarele SMS: *SMS „**Koros**” și „**Szamos**” cu caracteristicile : D = 448 t, L = 54 m, l = 9 m, p = 1,2 m, 2 motoare, P = 1200 CP, v = 18,5 km/h, echipaj 77 marinari, tunuri 2 x 120 mm (pv.-pp.)/35 calibre cu blindaj de 75 mm, 2 x 66 mm/42 calibre, 2 mitraliere, blindaj 50 mm, punte fier și lemn 19 mm. În iunie 1944 Koros se numește „Morava” cu pavilion croat.

„Szamos” cu numele „Tivadar” în 1921 sub pavilion ungar, în serviciu în 1981 ca FK 202

*SMS „**Temes**” construit la ȘN Linz, lansat pe 26 martie 1905, D = 442 t, L = 56,2 m, l = 9,56 m, p = 1,33 m, 2 motoare, P = 1400 CP, v = 23,65 km/h, echipaj 78, tunuri 2 x 120 mm prova 35 calibre, tun de 120 mm pupa 10 calibre, blindaj 40-75 mm, 25 mm punte. Scufundat în 1914 de către sârbi, ranfluat și reconstruit sub numele „Drina”, după 1920 sub pavilion românesc -Ardeal.

*SMS „**Bodrog**” construit în Ș.N. Schoenichen-Hartmann-féle Egyesült Hajógyár, Budapesta, lansat la apă în aprilie 1904, D = 470 t, L = 56,2 m, l = 9,56 m, p = 1,33 m, 2 mașini cu aburi pe cărbuni, („F. Schichau GmbH” din Elbing), P = 1400 CP, v = 23,6 Km/h, echipaj 78. Armament: tun 2 x 120 mm(35 calibre) la prova, 1 obuzier de 120 mm(10 calibre) la pupa, tun 2 x 37 mm, 2 x 7,62 mm, blindaj: centură 40 mm, turele 40-75 mm, suprastructură 25-45 mm. În luptă din iul. 1914, în aug. 1916 la Ruse, febr. 1917 la Brăila, la Odessa în apr. 1918⁵, eșuează în octombrie la Belgrad, capturat de sârbi. Din apr. 1920 cu pavilion iugoslav, se numește „Sava”. Sabordată de către echipaj pe 12 apr. 1941 în portul Zemun, ranfluată anul următor, sub pavilion croat, sabordată în 9 sept. Ranfluată în 1942 va servi sub pavilion croat, sabordată în sept. 1944 pe râul Sava, ranfluată în 1945 în compunerea forțelor navale iugoslave, dezarmată în 1959, devine navă civilă, scoasă din serviciu în 1962, pe post de magazie și ponton NS 3952 existent în 2006 la Novi Sad. În 1913, la Ș.N. „Ganz Co.

⁵ „Flotila din Marea Neagră și apele ucrainene” a funcționat între 31 mar.-12 sep. 1918, baza era la Odessa și a avut comandant pe cpt. de corvetă Olaf Richard Wulff. A avut în compunere 33 nave militare (între care 1 minisubmarin, 4 monitoare, 6 nave de patrulare)

Danubius” Budapesta se construiește monitorul nr. 7, cel mai frumos și puternic monitor austriac, va avea cel mai zbuciumat istoric. Monitorul „**Inn**” construit în 1914 la Ș.N. Pesta, D = 536 t, L = 60 m, l = 10,3 m, p = 1,3 m, P = 1560 CP, V = 24 km/h, 2 elici, echipaj 95 Armament – tun 2 x 120 mm 45 calibre, 3 mortiere x 120 mm 10 calibre, 2 x 66 mm, 6 x 7,62 mm, blindaj 40 mm, la turele 50 mm, punte 25 mm. Va servi sub 5 pavilioane, prima acțiune de luptă – 11 apr. 1915 lângă Belgrad, în decembrie la reparat. În 1916 sub pavilion austro-ungar va fi la Ruse în componența Flotilei K.u.K., participă la acțiunea de la Flămânda. Suferă câteva transformări, în 22 sept. 1917/ora 11.45 ca escortă pentru iahtul imperial „Zsofia Hercegnó” este scufundat după ce lovește o mină, la km 184 Chiscani-Brăila (s-a vorbit despre o operațiune a serviciului secret român sau mine rămase din barajele montate în 1916). După ranfluare (28 nov.-4 dec.) anul următor va fi dus la Ș.N. Pesta, va suporta alte modificări (lungit cu 2,4 m), catarg telescopic, redută pentru conducerea tirului. Cazemata și turela principală reparate la Ș.N. Tr. Severin. Cu numele „Ujivek” (13 apr. 1918) sub pavilionul maghiar, apoi cu numele „Marx” sub regimul revoluționar comunist maghiar. Capturat de iugoslavi în nov. 1918, va staționa la Novisad. După iunie 1920 este repartizat României.

Monitorul nr. 8 se construiește în 1914, clasa a patra, în Ș.N. Linz cu numele „**Enns**”. Dezvoltată din clasa Temes, clasa Enns marchează trecerea de la propulsia pe cărbune la cea pe păcură, iar strategic de la confruntarea directă la atacarea ținutelor terestre și sprijinirea cu foc a trupelor de uscat. Catargul foarte înalt (modificat în 1916), demontabil, cu gabie pentru observator, punct nou de comandă la pupa suprastructurii. Participă în luptele cu Serbia, în 1916 luptă la Flămânda, în 1918 are pavilion iugoslav, se numește „Drava”, este modernizat în Jugoslavia 1938, în 1941 luptă împotriva Germaniei.

Monitoarele nr. 9 și 10 se numesc „**Bosna**” și „**Sava**”, construite la Ș.N. Linz. Ambele luptă cu Serbia, „Sava” este la Ruse în august 1916, în septembrie la reparat în Ș.N. Galați. În anul 1919 poartă numele „Soca” sub pavilion ungar. „Bosna” servește la Odessa în 1918, iar în ianuarie 1919 are pavilion iugoslav cu numele „Vardar”. Caracteristici : D = 580 t, L = 62 m, l = 10,3 m, p = 1,3 m, P = 1500 CP, v = 25 km/h. echipaj 91 marinari. Armament: tunuri 2 x 120 mm 45 calibre, 2 mortiere de 120 mm/10 calibre, 2 x 66 mm/50 calibre, mitraliere 2 x 47 mm, 6 x 7,62 mm turele laterale, blindaj 40-50 mm. În aprilie 1941 luptă împotriva Germaniei. Alte nave fluviale: SMS Goplana, Nadwislanin, Polonez, Planeta, Steinkeller, Wawel, Przyjaceil Publiki, Kujawiak, Ventura, Artur.

Ungaria- monitorul „**Almos**”, construit în 1913 la Schlick-Nicholson Shipyard, Újpest, HU, L = 58 m, l = 7,50 m, p = 2,65 m, bord = 1,10 m, P = 650 CP. Alte nave fluviale înarmate: „Balaton”, „Achilles”, „Almos”, „Andor”, „Bácska”, „Baja”, „Banhans”, „Battaszég”, „Belene”, „Belgra”, „Csobánac”, „Eliná”, „Hebe”, „Helene”, „Hermann”, „Lelek”, „Samarna”, „Samson”, „Szava”, „Szigliget”, „Tisza”, „Traun”, „Trinitas”, „Tulln”, „Una”, „Vag”, „Vulturul”.

Brazilia - Monitoare construite pentru războiul din Paraguay, 1867, 3 unități, clasa **Para***, „**Alagoas**”, lansat 29 oct. 1867, L = 37 m, l = 8,54 m, „**Rio Grande**”, lansat pe 17 august 1867 la Arsenal de Marinha da Côrte, Rio de Janeiro, în serviciu pe râul Parana. D = 500 t, L = 39 m, l = 8,54 m, p = 1,53 m, bord liber 0,3 m, P = 180 CP, 2 motoare cu aburi, 2 arbori, elică de 1,3 m, 2 cazane, V = 8 Nd., echipaj – 8 of., 35 marinari. Armament: 1 x 140 mm pe o platformă circulară, blindaj – punte 12,7 mm, bord 51-102 mm, turelă 76-152 mm. Atribuit Flotilei Uruguayului, modernizat în 1899, retras în 1907.

Uniunea Sovietică- Pentru râul Amur au fost construite în anul 1907 nave cu motoare Diesel, „bronirovannîe kanonierskie lodki” de tip SKVAL, reclasificate în monitoare. În 1929 apare proiectul **BK tip 1124** (River Tanks T 34). Se construiesc la Leningrad 85 de unități din care 24 pentru Flotila Sovietică de Dunăre. Caracteristici: D = 29 t, L = 22,6 m, l = 3,5 m, p = 0,56 m, v = 12 Nd., 2 motoare. Armament: tun 76,2 mm, 4 mitraliere a.a., blindaj 5-7 mm. În 1932 se construiește monitorul „**Udarnîi**” – D = 365 t, L = 53,6 m, l = 10,8 m, p = 0,8 m, v = 12 Nd., 2 motoare Diesel, P = 800 CP. Armament: tun 2 x 130 mm, 2 x 45 mm turelă dublă, blindaj 11 mm, turele 25 mm. Monitorul „**Jhelezniakov**”, proiect SB 37, lansat pe 22 nov. 1935 în Ș.N. „Leninskaya Kuznitsa” din Kiev. Caracteristici: D = 263 t, L = 48 m, l = 7,6 m, p = 1,3 m, v = 8 Nd., 2 motoare, 2 elici. Armament: tun 2 x 102 mm, 4 x 45 mm a.a. Din 1967 navă muzeu pe insula Rybalskyi. În iunie 1941 cele trei monitoare operau pe Dunăre, zona Kilia. În 1938, la Ș.N. Skodovy Zavody” – Komarno cu nr. de cod „0 Mm 35” se construiesc **Vedete blindate**. Caracteristici: D = 60 t, L = 31 m, l = 4 m, p = 0,92 m, h = 1,62 m, 2 motoare Maybach, P = 900 CP, v = 37 km/h, mine marine 18 buc., fluviale 22 buc.

Royal Navy. După construirea bateriilor plutitoare cuirasate franceze, britanii au construit nave din lemn cu D = 1469 t: „Glatton”, „Meteor”, „Thunder” și „Trusty”, seria aII-a : „Etana”, „Terror”, „Erebus” și „Thunderbold” din fier, D = 1850 t, cuirasă din fier forjat de 12 cm, cu 13-16 tunuri. Ținând pasul cu Franța, vor construi în 1859 navele cuirasate: „Warrior” și „Black Prince”. Nave din fier, D = 9.210 t, blindaj la centru de

125 mm. Corpul avea 92 de compartimente etanșe, velatură, 2 căldări cu arbore portelică telescopic, V = 14 Nd. Tunuri: 38 buc. de 68 livre. Monitoare : *HMS „**Humber**”, lansat pe 17 iun. 1913 în Brazilia, vândut M. Britanii. D = 1280 t, L = 81,31 m, l = 15 m, p = 1,7 m, P = 1450 CP, 2 motoare cu abur cu triplă expansiune, v = 12 Nd. Armament: tun 2 x 150 mm, 2 x 120 mm, tun a.a.76 mm, 4 mitraliere, blindaj 30-890 mm.

Nave surori: **Severn** și **Mersey**. Au participat la operațiuni în M. Nordului, M. Mediterană sau M. Neagră. Au staționat și la Sulina, folosite de CED. Vândute în 1920, casate în 1945. *HMS „**Mersey**”, ex.„Madeira” (Brazilia), lansat pe 30 sept. 1913, L = 81 m, participant la operațiuni în M. Mediterană, apoi pe Dunăre*HMS „**Gorgon**”, lansat pe 9 iun. 1914*HMS „**Glatton**”, monitor costier, lansat pe 8 aug.1914 la Ș.N.Armstrong Whitworth, L = 94 m.*HMS „**Havelock**”, din clasa Abercrombie, lansat pe 29 apr. 1915 la Ș.N.Harland and Wolff, Bf*HMS „**General Craufurd**”, lansat pe 8 iul. 1915 în Ș.N.Harland and Wolff*HMS „**Marshal Ney**”, lansat pe 17 iun. 1915, L = 108 m*HMS „**Raglan**” – monitor din clasa Abercrombie, lansat pe 29 apr. 1915 în Ș.N.Govan, Glasgow,D = 6250 t, L = 102 m, l = 27 m, 2 motoare cu abur, v = 6 Nd, 2 arbori. Armament: 2 x 356 mm, 2 x 152 mm, mitraliere a.a., blindaj 25 mm punte și bordaj, 250 mm turele, posibilitate hidroavion. Scufundat în timpul bătăliei de la Imbros din ianuarie 1918.*HMS„**M 31**”, monitor din clasa M 29, lansat 24 iun. 1915, L = 54 m *HMS „**Marshal Soult**”, lansat pe 24 aug. 1915 în Palmers Shipbuilding and Iron Company*HMS „**Abercrombie**”, lansat în martie 1942, L = 114 m, l = 27 m, p = 3,35 m*HMS „**M 33**”,construit în 1915, L = 54 m, participant în primul război în M. Mediterană*HMS „**Roberts**” (febr. 1941-1965)*HMS „**Cerberus**”,D = 3390 t, L = 68,6 m, l =13,7 m, p = 4,7 m, echipaj 96-136 marinari. Armament : 4 x 254 mm, 2 x PDR obuziere, 4 x 105 mm Nordenfelt. Blindaj : turelă 230 mm, centură 150-200 mm, parapet 200 mm, punte 30 mm. Propulsie – cazane pe cărbune Maudslay & Field, v = 18 km/h.

Italia construiește monitoarele: „**Alfredo Cappellini**” de 1600 t și „**Faa Di Bruno**” – construit la Arsenalul din Veneția, lansat pe 30 ian. 1916, D = 2850 t, L = 55 m, l = 27 m, p = 2 m, 2 motoare Thornycroft de 465 CP, v = 2,5 Nd., blindaj: 40 mm punte secțiune triunghiulară, turele 20-70 mm, carena protejată cu chesoane umplute cu beton. Armament: tun 2 x 380 mm, 4 x 76 mm a.a., mitraliere 2 x 40 mm a.a. Ambele nave participă la luptele din august 1917 de la Veneția-Trieste. În noiembrie sunt remorcate spre Brindisi, furtuna scufundă pe Cappellini, Faa di Bruno reparat la Ancona iar în 1924 radiat.

Cehia Monitorul „**President Masarik**” este lansat în 1932, D = 205 t, L = 47 m, l = 6 m, p = 1 m, v = 17 Nd., P = 2300 CP turbine. Armament: mitraliere 4 x 66 mm în turele duble, blindaj 12 mm, castel, turele 20 mm. În 1939 are pavilion Bohemia & Moravia cu numele „**Bechelaren**” (modificat în Ș.N. Linz). Face parte din „German Danube Flotilla”, pe 20 iunie 1941 staționat la Brăila. Trece pe motoare Diesel în 1943, dar în 1944 luptă împotriva monitoarelor românești. În 1945 i se montează 2 tunuri de 88 mm, iar în 1947 este returnat Cehoslovaciei. Ancorat la Komarno în 1956, în 1978 este navă-muzeu.

Monitoarele românești- Ideea construirii unei puternice flote blindate românești pe Dunăre a apărut după 1878, s-a concretizat în Legea din 1898, dar prima comandă, tip „Parona”, către Anglia nu are succes. Abia în anul 1905 lt.cdor-ul Petre Demetriade, directorul Marinei din minister obține un credit, comanda se dă spre firma „Stabilimento Technico Triestine” pentru „Nave pentru serviciu de poliție nr. 371-374” (*Battelli per servizio di Polizia*). Echipele de constructori sunt aceleași de la monitoarele austro-ungare. Monitoarele vor fi numite „flota lui Demetriade”, pentru cele 4 vase de poliție s-a achitat suma de 5.975.000 lei. Casa Skodawerke din Pilsen primește comanda pentru 12 tunuri în turele, 8 obuziere, 24 tunuri de 47 mm cu tragere rapidă cu muniția lor, ce urmau să fie trimise la Galați în 4 loturi (martie-septembrie 1907). Datorită interzicerii trecerii navelor militare prin strâmțori, transportarea s-a executat pe tronsoane în vagoane pe calea ferată până la Galați. Montarea navelor s-a executat în Arsenalul Marinei, primul monitor lansat „**Lascăr Catargiu**” pe 15 august. Botezul are loc pe 19 sept. 1907 (Înaltul Decret nr.2027/5 sept.) cu ocazia lansării lui „**I. Brătianu**”, în prezența conducerii statului și a Comandantului Marinei – cam. E. Koslinski. Comandanții navelor: „**I.C.Brătianu**” – cpt.cdor. Ioan Spiropol, „**L.Catargiu**” – lt.cdor. Zaharia Ionescu, „**A.Lahovari**” – cpt.cdor. Paul Rădulescu, „**M.Kogălniceanu**” – lt.cdor. Niculescu Rizea. Monitoarele **clasa „Kogălniceanu”** au avut caracteristicile : D = 680 t, L = 62 m, l = 10,2 m, p = 1,6 , mașini alternative cu căldări cu păcură, P = 1400 CP, v = 13 km/h, autonomie = 1000 km. Armament – 3 tunuri de 120 mm în turele blindate, 35 calibre, (2 obuziere de 120 mm), 2 tunuri Skoda de 47 mm, tun de 75 mm a.a.(tun 37 mm), mitraliere 2 x 13,2 mm, blindaj oțel 50-75 mm, 30 mm punte. Monitoarele md. 1907 au fost cele mai reprezentative pentru flota română în prima jumătate a sec. XX, împreună cu cele 8 vedete fluviale au format „Escadra de Dunăre” cea mai puternică formațiune fluvială din Europa. Primele acțiuni au avut loc în anul 1913. Divizia era condusă de cdor. Nicolae Negrescu, navele execută manevre și antrenamente în apărarea graniței. În august 1916, zona Oltenița-Turtucaia, monitoarele, sub comanda cdor. N. Negruși-au îndeplinit bine misiunile, cu

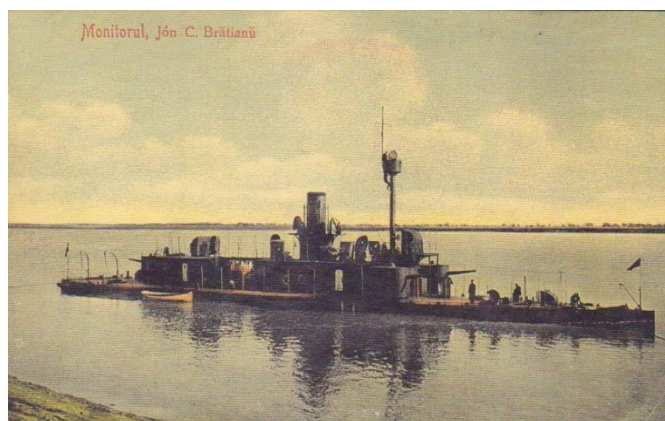
trageri directe, transporturi de trupe, sprijinirea forțelor de uscat, neputând să se confrunte direct cu escadra austro-ungară blocată pe canalul Belina, formată din 9 monitoare: „Leitha”, „Maros”, „Koros”, „Szamos”, „Bodrog”, „Inn”, „Enns”, „Temes” și „Sava”. După 6 sept. monitoarele românești au acționat în aval, ajută la demontarea podului Flămânda, au urmat luptele de la Rasova, Hârșova, Topaluacoperind flancul dinspre Dunăre pentru apărarea Dobrogei.,,Lahovari” – (cdt.-cdor. V. Toescu) avariat la prova intră în atelierul naval Hârșova, iar pe 13 octombrie supraveghează demontarea podului Cernavodă. Monitorul „Brătianu” (cdt. cdor. D. Lupașcu) sprijinit de 4 vedete fluviale eliberează pe 8 octombrie localitatea Hârșova. Luptele continuă, se folosesc 700 de obuze franțuzești, se demontează podul de la Vadu Oii, navele se retrag spre Galați, iar pe 24 decembrie sunt la Ismail. Luptele pe Dunăre continuă și în 1917, acționând pe Dunărea maritimă, nelăsând escadra austro-ungară să coboare mai jos de Brăila. În dec. 1917 navele sunt pe canalul Tătaru, braț Chilia. Apar răscoale la bordul navelor, influența fiind cercul revoluționar de la Odessa, pe multe nave ridicându-se pavilionul roșu. Încep confruntări între monitoare și navele rusești, după Pacea din mai 1918, navele sunt dezarmate. După 1 decembrie 1918, Baza navală se organizează la Chilia, apoi se mută la Galați. Starea morală a marinarii era de bucurie, mândrie, dar și de derută. Această forță fluvială și-a justificat din plin existența, monitoarele au participat la procesul de instruire a echipajelor prin misiuni anuale, pe parcursul cărora se executau trageri cu armamentul de la bord, se făceau voiaje în apele românești. A existat și „Varianta 1927”, an în care se discuta despre construirea unui monitor pentru Marina română, proiectul firmei cehoslovace Skoda nr. 27-783. Nava urma să aibe motoare Diesel, un tun M 16 la prova de 240 mm (sau de 149 mm), 2 tunuri a.a. de 66 mm și 2 mitraliere de 8 mm. Proiectul nu a mai fost susținut.

Cele 3 monitoare austriece. În urmă cu un secol, pe 9 dec. 1920 cele trei nave intră în serviciu la Divizia de Dunăre (Decretul din 13 mai 1920), conform hotărârii tratatului de la Trianon. Din raportul cpt.cdor.-ului Kirițescu, ofițerul însărcinat să aducă monitoarele în țară, reiese că aceste bastimente aveau nevoie de mari reparații. În ianuarie 1921, navele se aflau încă în apele sârbești, neputând fi aduse în țară din cauza debitului foarte scăzut al Dunării. La sosirea în țară vor primi nume noi: „Inn” = „**Basarabia**”, „Temes” = „**Ardeal**”, „Sava” = „**Bucovina**”. În 1936 încep modernizările navelor: se schimbă tunurile, se repară mașinile la Arsenalul Marinei din Galați și în Ș.N. Tr. Severin, căldările la atelierele Concordia din Ploiești s-au schimbat tablele oprei vii. Noua artilerie arăta astfel: 2 turele duble axiale tunuri de 120 mm Skoda-Bofors prova-pupa (ovale la

Bucovina, pătrate la Basarabia), Pilsen md. 1937/ 50 calibre, bătaie = 20 km, 1 – 3 tunuri de 37 mm Rheinmetall a.a. (Germania), 2 tunuri 20 mm Oerlikon pe spartek, 2 mitraliere de 13,2 mm jumelate (Franța), puști mitralieră 7,92 mm (ZB și Schwarzlose), blindaj 38-75 mm. În 1942 alimentarea motoarelor va fi schimbată de la cărbune la păcură. Comandanții navelor: „Bucovina” – cpt. Comănescu D., „Basarabia” – cpt. Gherghel Arpad, „Ardeal” – cpt.cdor. Ulic C.La Ziua Marinei 1937 – Galați, toate navele sunt prezente, anul următor au loc manevre și exerciții de forțare a gurilor Dunării.În iunie1941, Forța navală fluvială era condusă de cdor. Petre Vasile, Gruparea tactică nr. 1 cu monitoare: „Lahovari” (cdt. cpt. Enea Popovici), „Ardeal” (cdt. cpt. Ion Băncilă), „Brătianu” (cdt. cpt. Dumitru Stanciu) și „Bucovina” (cdt. cpt. Haralambie Ringhinop. Gruparea tactică nr. 2 condusă de cdor. Paul Zlatian cumonitoare: „Kogălniceanu” (cdt. lt.cdor. Eugen Reșeanu), „Catargiu” (cdt. cpt. Tudor Popescu), „Basarabia”(cdt. Arpad Gherghel). Era supravegheată noua graniță cu Uniunea Sovietică de 171 km lungime (gura Prutului – braț Stari Stambul), se luptă împotriva puternicelor monitoare sovietice și a aviației, se trage în orașele Reni și Ismail.

Începând cu vara anului 1941 bombardamentele ajung și deasupra navelor. Flotila de monitoare se împarte în 3 grupuri – Vâlcov, Tulcea și Brăila. „Basarabia” intră în reparații în anul 1942, a fost complet reconstruit, D = 560 t, L = 62 m, v = 12 Nd., P = 1700 CP, 75 t combustibil, echipaj = 100 mil, blindaj 25-50 mm., devine cea mai modernă și puternică navă militară românească de pe Dunăre.Comandanții monitoarelor la începutul anului 1944: „Lahovari” (cdt. cpt. Diaconescu Paul) „I.Brătianu” (cdt. - lt.cdor Gealep Virgil),„M. Kogălniceanu” (cdt. cpt. Ignat Paul), „Basarabia” (cdt. lt.cdor Nicolau Eustațiu), „Catargiu” (lt.cdor. Stanciu Dumitru), „Bucovina” (cdt. cpt. Comănescu Dumitru), „Ardeal” (cdt. cpt. Gomoescu Grigore). Anul 1944 va fi cel mai greu.Pe 24 august 1944, „Catargiu”(km 23ostrov Babina) și „Kogălniceanu”(km 42,5 braț Chilia) sunt atacatede către aviația sovietică și scufundate. Celelalte monitoare încep urmărirea navelor germane spre amonte, dar pe 31 august, conform ordinelor, navele sunt adunate la Ismail, unde sunt arestate de către militarii sovietici.„Basarabia” și „Bucovina” au urmărit convoaiele germane după 28 august, datorită vremii urâte și a nivelului scăzut al apei, „Bucovina” se pune pe uscat la km 394 Ciocănești. După 12 zile de încercări de scoatere, sub amenințarea sovieticilor, care schimbă pavilionul navei, abia pe 16 septembrie, cpt. Comănescu comandă nava spre brațul Chilia (canalul Câșlița), monitorul va primi numele „Ismail”.Pe 2 septembrie sunt arestate la Ismail monitoarele, vor primi nume sovietice „Brătianu” = „Azov”, „Ardeal” = „Berdiansk”, „Basarabia” = „Kerci” și „Lahovari” = „Mariupol”.

După capturare toate tunurile secundare și mitralierele au fost înlocuite: 5 x 37 mm, 2 x 20 mm, 4 x 12,7 mm. După 1 noiembrie vor începe drumul către Ungaria, navigație încetinită de prezența minelor magnetice, în aprilie 1945 sunt deja în luptă la Vucovar și Budapesta. Restituite pe 24 iunie 1951 în portul Galați (conform Protocolului din 15.06), monitoarele vor primi indicativele M 1, 2, 11, 12, 20 în Divizionul 407 Mon. din Brigada 145 de Dunăre⁶ (efectiv 53 of., 56 *carnici*, 177 *carnici* în termen și 188 *matrizi*), cdt. – CR 3 C. Constantinescu. Monitorul „L. Catargiu” a fost ranfluat pe 14 sept. 1951, adus la Galați pe 24 sept. și în Ș.N. Oltenița pe 7 oct., anul următor și „Kogălniceanu”, dus la Brăila pentru reparații. Divizionul 1027 Mon. (din 1958 - Dn. 95 Mon.), cu noile indicative: M 201 („Brătianu”) la M 207 („Ardeal”). Vor fi folosite în aplicații și antrenamente timp de patru ani, piturate în culori de camuflaj. După 1959 monitoarele au fost clasate și tăiate anul următor cu deviza „fier pentru tractoarele țării”. Renunțarea la flota de monitoare a fost una din condițiile retragerii sovieticilor din 1958.

Decorații- Pe 27 mai 1931 în portul Cernavoda, navele „Kogălniceanu” și „Brătianu” sunt decorate cu ordinul „Steaua României”, cu panglica de „Virtutea Militară” pentru bravura în luptele din perioada 1916-1918.

Pe 22 oct. 1938, după manevrele executate în zona Galați, cele 4 monitoare au fost medaliat cu „semnul Onorific de 25 de ani de serviciu”. Monitoare românești moderne.

⁶Registrul istoric al CMM

Dunărea avea nevoie de noi nave, astfel se construiesc 18 **Vedete blindate** de 85 tone⁷ (în perioada 1973-76 la Ș.N. Mangalia), dimensiuni: 32 m x 4,8 m x 1 m, 2 Diesel Maybach, 2 elici, P = 1200 CP, blindaj 10 mm, grenade fluviale, tun de 76 mm, 2 mitraliere 14,5 mm și 2 aruncătoare de bombe de 82 mm. În 1984 vor primi nume de eroi ai marinei. În perioada 1988-1992 se începe construirea în același șantier a Vedetelor blindate generația aIII-a, tip Brutar de 322 tone, 5 unități: „**Rahova**” (în serviciu din 11 sept. 1987), „**Opanez**” (1989), „**Smârdan**” (14 mai 1990), „**Posada**” (18 mai 1991), și „**Rovine**” (16 iul. 1993)⁸ în Divizionul 145 V.Bl. Tulcea (redislocat în garnizoana Brăila în febr. 2001). Caracteristici: L = 44,50 m, l = 8 m, p = 1,30 m, echipaj: 41 militari (5 of., 8 mm), autonomie: 5 zile, raza de acțiune 500 km. Armament: tun de 100 mm (bătaie 16,8 km), tun 30 mm cu 2 țevi Bmax 3.500 m., 2 instalații TAB-77 de 14,5 mm cu B.max. 2.500 m; 2 mitraliere MR-4N a.a.cal. 14,5 mm cu patru țevi, cu B.max. 2.500 m; 2 instalații de aruncătoare proiectile reactive APRN (Aruncator Proiectile Reactive Navalizate) calibru 122 mm cu câte 40 de tuburificare, cu Bmax 20 km; 2 instalații apărare anti-aeriană Strela 2M, V = 18 Nd., radar, 2 Diesel Boxer-165, P = 1500 CP, 2 elici. Începând cu 2017 vedetele au intrat într-un program de modernizare, vor avea trei motoare principale tip DOOSAN 4V222TIL de 1200 C.P., cu comandă la distanță de ultimă generație ce vor asigura o viteză de 31 km/h., punte de comandă-consolă, instalații de supraveghere video, termoviziune, telemetru laser, radar de navigație Koden sonar, GPS. După anul 1985, la nivelul conducerii Marinei militare se discută despre creșterea capacității de luptă a forțelor fluviale și a puterii combative. Apare primul proiect, bine făcut marinărește, dar cu limite în dotarea cu armament. Noul proiect nr. 1310 „**ICEPRONAV**” Galați ia formă după 1986 la „SC Severnav” Dr. Tr. Severin. În 1987 suprastructura din aluminiu se schimbă, cabinele sunt coborâte sub punte, se pregătesc blindaje pentru toată nava. Lucrările avansează greu, se adoptă varianta suprapunerii a 2 motoare Boxer. Lansarea corpului are loc în aprilie 1988, abia în toamna anului 1993 nava este gata de a intra în serviciu. Pleacă din șantier pe 21 noiembrie, cu direcția Brăila, pe 25 noiembrie primul monitor modern „**M. Kogălniceanu**” plin de gheață datorită vremii, acostează în portul militar, braț Arapu, km 176. Pe 19 decembrie 1993, cpt. cdor. Mircea Jeflea primește pavilionul de luptă, urmat de botezul navei. Au urmat probe de navigație, trageri cu tot armamentul de la bord în zona Sf. Gheorghe.

Al doilea monitor „**I.C. Brătianu**” intră în serviciu pe 28 dec. 1994 (cdt. - lt.cdor Alexandru Iordan), urmat de „**L. Catargiu**” (cdt. - lt.cdor. Emil

⁷Nr. 76 – 93, repartizate în 3 divizioane

⁸Numere de bordaj 176-180

Ișan) pe 30 mai 1995 (23 nov. 1996). Cu cele 3 monitoare se înființează Divizionul 42 Mon. (30 martie 1995). Caracteristicile navelor : D = 550, L = 52 m, l = 9 m, p = 1,57 m, v = 21 Nd (32 km/h), blindaj oțel de 10 mm. Motoare 2 x Boxer Diesel suprapuse, 2000 CP, 2 elici, radar, echipaj = 6 of, 12 mm, 48 trupă. Armament: punc de conducere a focului, tun 2 x 100 mm, pv-pp., tun a.a. 2 x 30 mm cu 2 țevi pe puntea etalon, mitraliere 2 x 14,5 mm cu 4 țevi, 2 instalații rachete reactive „Strela”, 2 instalații rachete reactive 220 mm (2 x 40 tuburi, 2 rastele rezervă). Aparatura – nivel bun pentru acea perioadă. Navă manevrieră, aliură impunătoare, cu putere mare de foc, nu au lipsit vizitele diverselor personalități, militari, atașați militari. Participă la toate Parteneriatele pentru pace – Dunărea” 95, 97, aplicații în cadrul NATO perioada 2000-2003, „Blue Road” 2004 Orșova-Dr.Tr.Severin, ieșire în mare anul 2007, exercițiu Danube Protector 18.8 etc. Nelipsite de la Zilele Porților Dechise și Ziua Marinei în porturile Brăila, Galați, Călărași sau Constanța. În războiul modern, monitoarele încep colaborarea cu diverse tipuri de nave, cu forțe de uscat, pontonieri, tancuri, TAB-uri sau cu aviația. Câteva exemple de țări ce încă mai au în dotare nave fluviale înarmate: *Brazilia, pe Amazon, nave de patrulare dotate cu tunuri de 127 mm *Rusia, pe râul Amur cu monitoare și vedete blindate *Ucraina, China, Vietnam, Austria sau India cu nave fluviale de patrulare *Ungaria, cu o Flotilă formată din 3 divizioane de nave dragoare de 27 t, tun 20 mm Bulgaria cu 2 divizioane de vedete de patrulare tip Zhuk *Serbia cu 21 nave de patrulare, 17 vedete dragoare Neșin și M 310

CONCLUZIE - În urmă cu nu prea mult timp au fost mulți strategii, chiar militari cu funcții înalte care nu înțelegeau sau erau împotriva unor nave fluviale, se întrebau ce rol are Flotila de Dunăre sau ambarcațiunile destinate Deltei Dunării. După ceva timp s-a demonstrat eficiența acestor nave indiferent de mărime. Totuși, unele nave erau deja la fier vechi, personalul bine pregătit era demult retras. S-a mai trecut și printr-o perioadă în care pe Dunăre sau în Deltă nu prea mai erau locuri pentru trageri, exerciții sau aplicații. Încet, încet lucrurile s-au reglat, în special după reînființarea Flotilei Fluviale pe 20 iul. 2016.

MONITORS – „RIVER BATTLESHIPS”

-abstract-

Keywords: monitor, eng. Ericsson, flotilla, war, river.

This type of river or coastal military vessel, having artillery as its main weapon, it was given its name by the Swedish engineer John Ericsson

with the occasion of the American War of Secession; the monitor was built following his project design. It was operational during the wars of 1782, 1855 and 1862. The construction of this military vessel class grew and diversified in all fleets during conflicts, especially in the wars of 1877, 1916 and 1944. It served on the Danube as a part of the fleets of the Ottoman Empire, Russia, Austria-Hungary, Great Britain and Romania

BIBLIOGRAFIE

Muzeul Militar Național, Documente, cod M/17 b

BÂRDEANU N, NICOLAESCU D., *Contribuții la Istoria Marinei Române*.

CHIRIȚĂ, Mihai, *Memorial Escadra de monitoare, 1941-1944*.

CRĂCIUNOIU, Cristian, *Blindatele Dunării*, broșură.

CRĂCIUNOIU, Cristian, GEORGESCU, Mihai, *Danube Monitors-album*, 1996,

IONESCU Ion, BORANDĂ, Georgeta, MOȘNEAGU, Marian *Noi contribuții la istoria marinei militare române*, editura Muntenia&Leda, Constanța, 2001

KOSLINSKIN., STĂNESCU, R., *Marina Română în al-II-lea Război Mondial*.

PAWLIK Georg, CHRIST, Heinz, WINKLER Herbert, *K.u.K. Donauflotille 1870-1918*, Graz, 1989.

Revista *România Maritimă și Fluvială Magazin*, nr. 16 și 17* Jane's Fighting Ships* Net page (foto)